

СТАНОВИЩЕ

от

д-р Стела Благоева Митева-Динкова
професор в АМТИИ „проф. Асен Диамандиев” – Пловдив

за дисертационен труд на тема:

**„ПРОИЗВЕДЕНИЯТА ЗА КЛАРИНЕТ И ВИОЛОНЧЕЛО
В ТВОРЧЕСТВОТО НА БЪЛГАРСКИТЕ КОМПОЗИТОРИ
(В ПЕРИОДА 1984 - 2009 ГОДИНА)
Ансамблови и интерпретационни проблеми”**

с автор:

РОСЕН АЛЕКСЕЕВ ИДЕАЛОВ

представен за присъждане на образователната и научна степен **„доктор”**

(област на висше образование 8. *Изкуства*
професионално направление 8.3 *Музикално и танцово изкуство*
научна специалност „*Музикознание и музикално изкуство*”)

С решение от заседание на катедра „Камерна музика и съпровод“ към Инструментален факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров”, състояло се на 15.11. 2020 г. съм определена за член на научно жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Произведенията за кларинет и виолончело в творчеството на българските композитори (в периода 1984-2009 година). *Ансамблови и интерпретационни проблеми*” за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 8. *Изкуства*, професионално направление 8.3. *Музикално и танцово изкуство*, научна специалност „*Музикознание и музикално изкуство*”. Автор на дисертационния труд е Росен Алексеев Идеалов – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Камерна музика и съпровод“, Инструментален факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров”.

Докторантът представя следните изискуеми материали: творческа автобиография, дисертационен труд, автореферат с приложения: списък с публикации и списък на концертните изпълнения, студийни записи и издадени компактдискове свързани с темата на дисертационния труд.

Росен Идеалов е изявен български инструменталист, педагог и артист с богата творческа биография. Родом от град Варна, той получава средно специално

образование в класа на емблематичния педагог по кларинет Иван Германов в НУИ „Д. Христов”. Продължава обучението си в НМА „Проф. П. Владигеров”, София, където през 1982 г. завършва с образователно-квалификационна степен „магистър”. Две години по-късно специализира в класа на видния български професор по кларинет Сава Димитров.

От 1887 г. до днес Росен Идеалов развива активна *педагогическа дейност* наравно с художественотворческата. В периода 1987-2002 г. преподава кларинет и камерна музика в ССВМУ „М-ро Георги Атанасов”, София, като междуременно през 1999 г. започва работа и в НМУ „Л. Пипков”, София по дисциплините „камерна музика”, „кларинет” и „оркестрово свирене”. През 2006 г. е назначен, като хоноруван преподавател по камерна музика в катедра „Камерна музика и съпровод” на НМА „Проф. П. Владигеров”, а през 2014 г. става асистент в същата катедра. Негови възпитаници са носители на множество награди от наши и международни конкурси.

Концертната и звукозаписна дейност на Идеалов са впечатляващи не само като обем, но и съдържателно. Репертоарът му наброява над 600 произведения, като 280 от тях са от съвременни български композитори и са посветени или инициирани от него. Концертира с успех в Германия, САЩ, Русия, Италия, Австрия, Унгария, Чехия, Словакия, Румъния, Китай, Корея, Македония и др., участвайки в престижни музикални форуми и фестивали като: „Vien Modern”, „Triest Prima”, „Meridian“, „Bridgest” и др. Солист е на: Симфонични оркестри в София, Варна, Пловдив и др., а също на: Камерените оркестър „Софийски солисти“, „Дианополис“, „Орфей” и др. Реализира участия в над 17 компактдиска за БНР и БНТ, но с особена значимост са самостоятелните му проекти: „Реминисценции”, „Диалози”, „Калейдоскоп” с камерни творби от български композитори за кларинет и пиано и за кларинет и виолончело.

За своята изключителна художественотворческа дейност Росен Идеалов е удостоен с *престижни отличия*, както следва: „Златно Петолиние“ на СБК в категория „Солист” за изключителни постижения в интерпретирането на съвременни български творби, „Златна Лира” от СМТДБ за върхови постижения в изпълнителското и педагогическо изкуство, „Кристална лира” от СМТДБ в категория „Камерна музика” заедно с проф. д-р Георгита Бояджиева за компактдиска „Диалози“ и неговото концертно представяне.

Всичко казано до тук представя Росен Идеалов, като активен изпълнител и педагог с широк диапазон на дейност, заслужено признание и авторитет.

*Респектиращо в неговата дейност е отношението му към българското съвременно изкуство. Авторът се явява не само вдъхновител за написването на произведения за камерната формация кларинет и виолончело, а също техен ентузиазирани интерпретатор и пропагандатор. Тази му дейност е своеобразен фундамент, върху който той изгражда представения дисертационен труд. В този контекст е видно, че той познава отлично разглежданата проблематика, работейки дълги години върху нея, натрупвайки незаменим опит и оформяйки собствен изпълнителски стил и визия. Обвързването на професионалната изпълнителска дейност с научно-изследователската безспорно е с приносно значение за българското музикознание и притежава нужната за едно изследване **актуалност на тематиката.***

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение и библиография. Общият му обем е 157 страници, от които 155 основен текст. Библиографията е от 31 заглавия, от които 27 на български и 4 интернет източника. Съдържанието на труда е онагледено с 25 нотни примера.

Въведението дава общи сведения за възникването и развитието в исторически аспект на камерното дуо кларинет и виолончело в световната и българска съвременна музика. Изясняват се: основна мотивация, обект (произведения от български композитори, създадени в периода 1987-2007 г.), предмет (анализ на интерпретационните идеи и проследяване на ансамбловите проблеми в произведенията) и задачи (изясняване на диалогичността и нейните разнообразни аспекти на проявление и значение) на дисертационния труд.

Глава първа (с.10-27) разглежда същността и смисъла на понятието „диалогичност”, както и неговите разнообразни проявления (между: кларинет и виолончело, звук и тишина, силестични епохи на разстояние, творец и изпълнител и др.) в посочените произведения. Обяснява се линейното развитие на фактурата и връзката му с полифоничния стил и похвати в репертоара за кларинет и виолончело. Втора подглава своеобразно надгражда обобщената информация във въведението и представя исторически обзор на създадените произведения за този ансамбъл от световни и български автори. Поместени са не само биографични данни за композиторите, но е извършен основателно общ формален и интерпретационен анализ, който представя творбите в пълнота.

Глава втора (с.28-90) е съсредоточена върху три произведения: „Диалози с тишината” от Петър Петров, „Соната за кларинет и виолончело” от Велислав Заимов и „Interpretaciones II” от Георги Арнаудов. Обединяващ фактор между посочените творби е

полифоничния език с прилежащите му линейност и контрапунктични похвати (канон, ракоход, аугментация, деминуция и др.), които определят не само творческия метод, но също художествения замисъл и драматургия. В детайли са коментирани оригиналните композиционни решения, формално-структурните параметри, драматургичните находки. В дълбочина и с вещина са изложени естетическата, интерпретационната и изпълнителска проблематика. С приносно значение са дадените подробни методични насоки относно ансамблов баланс, темпа, динамики, метрична пулсация, интонация, артикулация и др.

Глава трета (с.91-150) обединява и изследва три циклични, знакови произведения, които са създадени в периода 1985-1999 г. от композиторите: Константин Илиев, Любомир Георгиев и Драгомир Йосифов. Цикличността на творбите е реализирана чрез обединяване на миниатюри, които Идеалов определя, като „лаконични и свръх концентрирани по отношение на заложената в тях музикална изразност”. По-нататък обяснява, че те „трудно биха могли да съществуват сами по себе си извън контекста на цикличността” (с.91). Тримата творци използват средствата на алеаторната и сериалната техника, които съчетават с традиционните структури на двуделната и триделна форма. Идеалов с вещина анализира и обяснява интерпретаторските ансамблови задачи: постигане на баланс и единство в цикъла, ярко изразяване на контраста между отделните части, придаване характерност на всяка една от тях, единна пулсация.

Заклучението обобщава постигнатото и извежда приносните моменти, които считам за напълно основателни.

В цялост дисертационния труд на Росен Идеалов се отличава с последователност и взаимнообвързаност на изложението, защото съдържанието на отделните глави е изяснено детайлно, но служи и за основа на следващата глава, която надгражда продължавайки основната линия на изследване. Авторът борави свободно и умело с терминологичен теоретичен апарат/лексика, има ясен и колористичен начин на изразяване, в който ясно се откроява неговото лично отношение, емоционална вдъхновеност и отдаденост към разглежданата тематика. Намерено и обяснено точно е основното стилистично кредо на всеки един от представените творци-композитори. Пестеливо, но основателно и по предназначение са използваните нотни примери.

Авторефератът и реализираните **научни публикации** са в съответствие с националните минимални изисквания.

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват определен принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния правилник на НМА „Проф. П. Владигеров”.

Видно е, че докторант Росен Алексеев Идеалов притежава задълбочени теоретични знания и професионални компетенции по научната специалност, като демонстрира убедителни качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

В заключение и въз основа на горойзложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от коментирания по-горе: дисертационен труд, приноси, публикувани статии, автореферат и художественотворческа дейност. Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Росен Алексеев Идеалов в област на висше образование *8. Изкуства*, професионално направление – *8.3. Музикално и танцово изкуство*, докторска програма *„Музикознание и музикално изкуство”*.

21.02.2021 г.

Изготвил становището:.....

/проф. д-р Стела Митева-Динкова/